

Morir de 'karoshi'

Enguanys, per fi, els japonesos han decidit agafar el bou per les banyes, fer front al perill que els amenaça, buscar un remei a la plaga, pensar què fan, perquè així no poden continuar. De moment, el govern —com és costum en aquelles terres— s'ha proposat donar exemple: els ministres i els alts càrrecs faran aquest estiu quinze dies de vacances. Quinze dies complets. Un ministre, fins i tot, ha afirmat que intentarà aguantar fins a divuit dies sense anar al despatx. Per algun lloc havien de començar, en efecte, perquè el problema es greu.

No és només que els japonesos treballen, de mitjana, cinc-cents hores anuals més que els alemanys, competidors en laboriositat i exportacions, i que això pot representar un avantatge deslleial. No és només que tan sols un de cada tres japonesos fa la "setmana anglesa" de cinc dies, conquesta irrenunciable de la classe obrera manual, intel·lectual i acadèmica fa ja molts anys i en la major part del món. I tampoc és només que únicament la meitat dels obrers i empleats gasten complet el generós període —quinze dies— de vacances anuals (l'altra meitat diu que en té prou amb una setmana).

No és només això. Perquè fins ara, d'això precisament, n'estaven tan pagats i contents. La fidelitat, l'amor —un amor boig, com els amors autèntics— al treball, i la moral suprema de la productivitat eren la substància de les virtuts nacionals. Ara han descobert que són també causa de defuncions sobtades, de morts de *kigyō senshi* en el camp de l'honor. *Kigyō senshi* vol dir "soldats de l'empresa" o "cavallers de la corporació". Disposats a deixar-se la pell com a bons soldats i cavallers. I se la deixen. La mort per excés de treball té fins i tot el seu nom honorable: *karoshi*. No se sap quanta gent mor de *karoshi* cada any al Japó, però és segur que són un grapat de milers. Certificats i garantits com a vícti-

mes de l'excés. I amb dret, per tant, a una compensació pòstuma: cada any, unes cinc-cents famílies de caiguts en batalla laboral reclamen la compensació de-guda. A penes una fracció de les víctimes reals: la major part no volen demanar res a canvi d'una mort tan honorable.

Bé, fins ací tot correcte. És el cas, però, que el Ministeri d'Indústria i Comerç Internacional (el cèlebre MITI, que és de fet l'autoritat suprema del país i qui dirigeix els seus destins en l'ample món), ha creat una secció de "desenvolupament del temps lliure". I el senyor Osamu Naito, un dels experts del MITI en la matèria, té algunes idees sobre el tema. Com que al Japó, com és ben conegut, certes formes de diversió i d'ús del temps lliure van lligades a l'esfera empresarial i no acaben de distingir-se del treball, cal buscar a l'estranger alguna cosa diferent. No es tracta, per tant, de fer que els cavallers de l'empresa passen encara més hores, en grup corporatiu, sopant als restaurants, fent-se servir sake per senyoretes pintades i amb quimono, jugant al golf els diumenges, acudint en massa als banys i als salons de relax i coses per un estil. No funciona: la meitat de les vegades, es tracta d'una prolongació —generalment pagada— de les hores de treball. Es diverteixen per obligació, i la cosa no dóna resultat. Es moren igual.

De manera que el MITI mateix està planejant una sèrie de campanyes per promoure diversions alternartives.

Estrangeres, és clar. De moment, ja han enviat a Mèxic i al Brasil, països notoris per la seua varietat de diversions públiques, sen-gles delegacions per a estudiar com s'ho fan: d'entrada, sembla que els interessa la passió futbolística i els mariachis. També han enviat quatre parelles —mixtes— respectivament a Barcelona, París, Los Angeles i Vancouver. No sé a Vancouver què hi trobaran, com a diversió eficaç; ni a Los Angeles, si no és visitar Hollywood. Quant a París i a Barcelona (per cert, ¿algú ha vist a Barcelona una parella de japonesos sospitosament interessats pels passejants de la Rambla?), veig difícil que puguen trobar pasatemps niponitzables: els *shows* de sexe dur no valen —i allà ja en tenen—, i els Folies Bergère i la Sagrada Família s'han de fruir *in situ*. No sé quin informe presentaran al ministeri.

L'última troballa del MITI (¿recorden que és el Ministeri d'Indústria i Comerç Internacional!) és proclamar un "dia conjugal" per als soldats i cavallers d'empresa. Com que amb tantes hores de feina i tanta geisha no tenen temps d'estar-se amb la dona, i com que estar amb la dona suavitza la vida i és bo per a l'equilibri emocional, el Ministeri exhorta els obrers i empleats, alts i baixos, que *un dia* —encara que siga un dia l'any— tra-guen la dona a passejar, que la porten a sopar i al cinema, que miren de passar-s'ho bé tots dos juntets. Supose, dic jo, que això rebaixarà el percentatge de les morts per *karoshi*. El Ministeri ha suggerit fins i tot que el "dia conjugal" podria ser declarat festiu a tots els efectes. S'han passat de la ratlla, però. N'han fet un gra masa: ja han començat les protes-tes de molts treballadors contra aquest nou atac al seu dret al treball. Que es vagen morint, doncs, i de pressa. S'ho tenen ben guanyat.